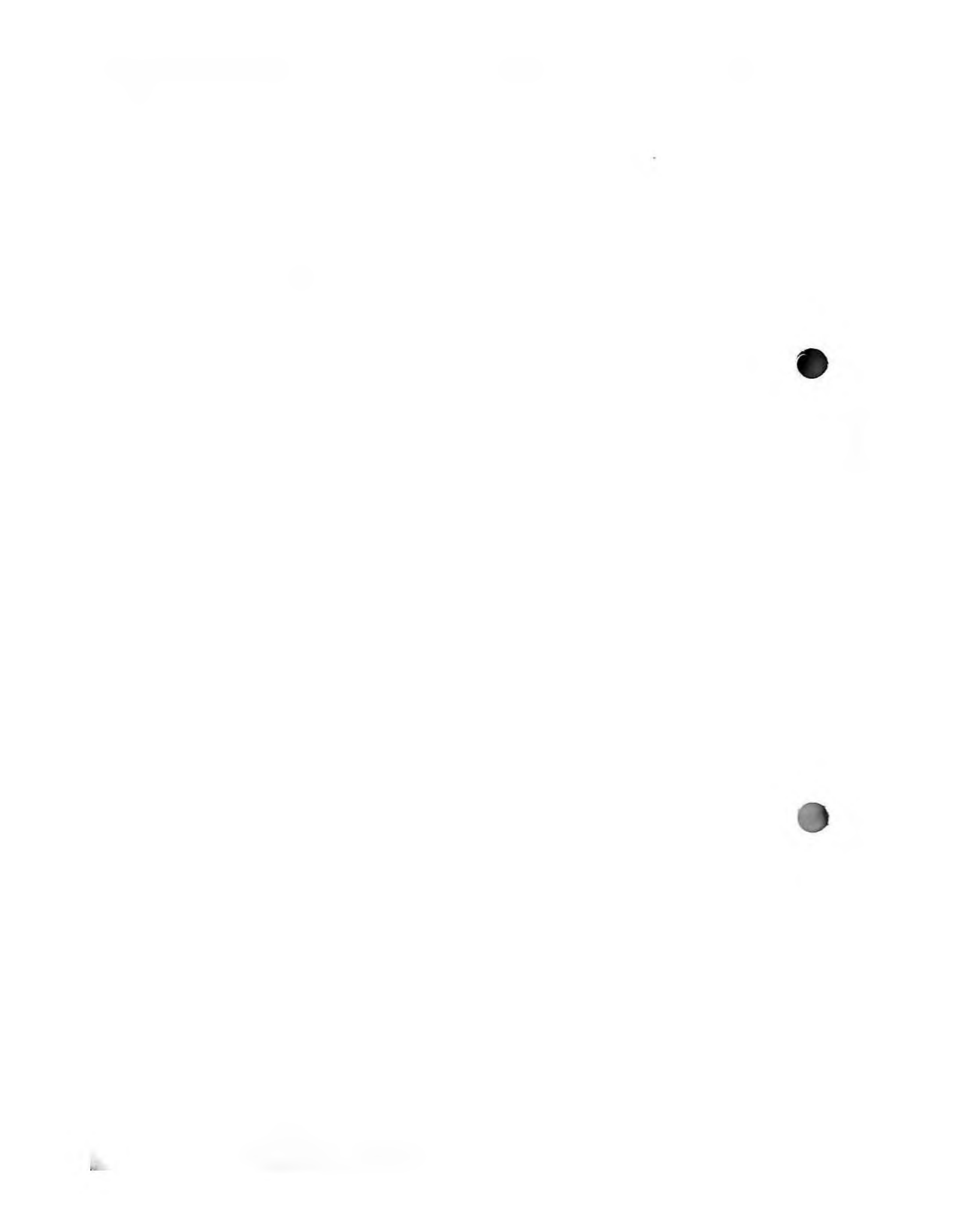

MAGYAR KARSZT-ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT

M Ū S O R F Ū Z E T

1986. július - augusztus hó

A Társulat csoportjai 1986. június 4-ig az alábbi 1986-ban rendezendő kutatótáborokat jelentették be:

csoport	hely	időpont
Acheron	Bakonybél - Kőrös-hegy	aug. 10-24.
Alba Regia	Csőszpuszta	aug. 2-30.
BMTE Herman Ottó	Dobódél - Sivóktanya	nov. 1-9.
Cholnoky Jenő	Hárskút, Klein-puszta	aug. 15-24.
FTSK	Hosszúhegyi Háromlyukú-bg.	aug. 15-24.
	Égerszög	aug. 10-20.
Hajnóczy József	Odorvár	júl. 5-20.
Marcel Loubens	Létrás-tető	aug. 11-24.
Megalodus	Létrás-tető	júl. 18-27.
Szenthe István	Bódvaszilas	aug. 1-30.
Vértess László	Bajót, Öreg-kő	jún. 14-22.
	Pusztamarót	aug. 9-24.

A táborok részletes programja és egyéb tudnivalók a Társulat Titkárságán megtekinthetők.

x x x

Anyagtorlódás miatt a kutatási engedélyek listáját a következő számban közöljük.

Vid Ödön
csoporttitkár

A Cholnoky Jenő karszt- és barlangkutatói pályázat
eredménye

A Cholnoky Jenő-pályázatra 1986-ban csoport kategóriában 9, egyéni kategóriában 4, a pályázati kiírásnak megfelelő, értékelhető pályamű érkezett be.

A beérkezett és értékelt pályaművek az alábbi pontszámot érték el:

Acheron Barlangkutató Szakosztály	82 pont
Alba Regia Barlangkutató Csoport	92 "
Borsodi Bányász Barlangkutató Csoport	15 "
Hajnóczy József Barlangkutató Csoport	37 "
Heliktit Barlangkutató Csoport	3 "
Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület	56 "
Papp Ferenc Barlangkutató Csoport	46 "
USE Pannónia Barlangkutató Csoport	31 "
SZIKKTI II. Barlangkutató Csoport	3 "

Az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal támogatásával együtt rendelkezésre álló keret alapján a bíráló bizottság csoport kategóriában az alábbi sorrendet állapította meg:

I. Alba Regia	10.000 Ft -
II. Acheron	7.000 Ft + 1.000 = 8.000 Ft
III. Marcel Loubens	4.000 Ft

A csoport kategóriában adható különdíjat az alábbi pályaműveknek ítélte oda 3000-3000 Ft értékben

Alba Regia - kutatási területük barlangvédelemmel kapcsolatos kiemelkedő eredményeiért

Acheron - a Mátyás-hegyi-barlangról készített filmért

SZIKKTI Papp

Ferenc - a keveredési korrózió elméletének kutatásáért.

Egyéni kategóriában a bíráló bizottság az alábbi pályaműveket díjazta:

I. Dr. Szunyogh Gábor: A hévizes eredetű gömbfülkék kialakulásának elméleti vizsgálata	4.000 Ft
II. Mucsi László: A Hajnóczy-barlang terápiás hatékonyságának vizsgálata természetes hatóanyagokon keresztül
/a csoportjelentés részeként beadott egyéni pályamű/	2.000 Ft
III. Szilvay Gergely: Sztereomérőkamara kialakítása barlangok felmérésére	1.000 Ft
III. Kraus Sándor: Beszámoló az 1985. évi barlangtani munkáimról	1.000 Ft
Egyéni ifjúsági díj: Perényi Katalin /Acheron/ részére a csoportjelentés részeként beadott munkájára	1.000 Ft

Az eredményhirdetésre és díjkiosztásra az MKBT XXXI. Vándorgyűlésén /Budapest, 1986. június 27-29./ került sor.

1985-évi jelentések - CHOLONOKY pályázat

Sor- szám	CSOPORTOK NEVE	198. évi munkaterv	Tervezési munkaterv végrehajtásának értékelése		Összetörési szám és annak dok- toldozás		Karsztobjektumok, karszterületek, tud.telldozás		Tel.eredményel szült kult.exp. elk.,eredm. dok.		Karszt- és barlang térületek alap- terület-eredmények		Kutatási módszer- eszköz fejlesztés/ alk.dokumentálás		Összpontszám	Helyezés	Tavaslat kioldási számok: 1.3, 1.4, 1.5, 1.6 térkép	Mérlegzés
			1.1 0-5	1.2 0-5	1.3 0-25	1.4 0-25	1.5 0-25	1.6 0-25	1.7 0-15	max. 125								
1	Acheron	X	4	4	15	23	0	0	0	20	15	15	82	II.				
2	Alba Regia	X	5	5	20	25	0	0	0	22	15	15	92	I.				
3	Borsodi Bányász	X	0	1	10	4	-	-	-	-	-	-	15					
4	Hajnóczy	X	2	3	5	12	-	-	-	15	-	-	37					
5	Heliktit	X	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3					
6	Marcel Loubens	X	4	4	15	18	-	-	-	15	-	-	56	III.				
7	Papp Ferenc	X	4	4	15	0	0	0	0	18	5	5	46					
8	USE Pannónia	X	-	1	4	4	15	15	7	7	-	-	31					
9	SZIKKTI II.	X	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	3					

H Í R E K

1985 augusztus végén a Bukaresti Barlangtani Intézet szervezésében barlangi búvár tanfolyamot rendeztek, Thomas M. Iliffe NAUI /National Association Underwater Instructors/ oktató vezetésével. A részvétel feltétele nyíltvízi NAUI középfokú vizsga s a barlangi jártasság volt.

Helye a Nehedinti Karszt Pester de la Isverna környéke és szifonjai voltak. A feladatok megoldása az N.S.S. /National Speleological Society/ által kidolgozott s előírt több lépcsőből tevődött össze.

Caver Diver: barlangi bejárati búvár /amíg felszíni fény látható/

Basic Diver: barlangi búvár /szifonszájtól 60 méterig, 27 m mélységig/

Cave Diver: barlangi búvár

Több gyakorlati feladat megoldása pld. kötélvezetés, társmentés, térképezés stb. valamint tesztlapok megoldása egészítette ki az elméleti oktatást.

Magyarországról Bacsu Dénes, Bognár Tibor, Mogyoróssi Gábor vettek részt a tanfolyamon, s augusztusban a második, majd októberben, igen zord körülmények között sikerült a harmadik fokozatot a barlangi búvár címet megszerezni. 1986 májusában érkezett meg az N.S.S. által kiállított fényképes, s a NAUI által igazolt Specialití Diver Cave Diving kártya.

Bacsu Dénes

A Vértes László Barlangkutató Csoport 1986 tavaszán nagyszabású tisztogatási munkát végzett a bajóti Öreg-kő 13 barlangjában. Tűzszerészekkel összehangolt akció keretében az Öreg-kői 1. sz. zombolyból nagy mennyiségű lőszert sikerült felszínre hozni, mely a későbbi hatástalanítás során még robbanóképesnek bizonyult.

Az 1. sz. zomboly a 2/1986. sz. Turista Magazinban Kertész István: Kirándulás a bajóti Öreg-kőre című cikkében leírtak ellenére nem könnyű sétatbarlang, csak kötéllel járható!

Juhász Márton

A Baradla-barlangban a Magyar Tudományos Akadémia Izotóp Intézete, az Aggteleki Nemzeti Park, a Magyar Állami Földtani Intézet és a VMTE Baradla Barlangkutató Csoport Br 82-es izotóppal víznyomjelzést hajtott végre.

Az aggteleki bejárattól 4052 m-ben lévő Minerva-víznyelőbe folyó 30 l/p-es hozamú patak nyomjelzése április 21-én 18 órakor történt. A megjelenést április 25-én 15 órakor észlelték a Jósvalpartcsoportban 3 helyen elhelyezett szcintillációs fejek.

Az aggteleki bejárattól 1200 m távolságban lévő Nehéz-úti 3. víznyelő 290 l/p-es hozamú patakjába április 25-én 15 órakor helyezték el a 36 órás felezési idejű izotópot, valamint 100 kg káliumbromidot. Mindkettő azonos időben, április 29-én 14 órakor jelent meg. A megjelenő radioaktív hullám leszálló ágára szuperannálódott a csernobili balesetből származó sugárterhelés, mintegy háromszorosára emelve a referencia szcintillációs fejen észlelt sugárzási szintet. /Ezt a zavaró hatást a KBr-os víznyomjelzés adataival lehet korrigálni./

A víznyomjelzés módszertani eredményei

1. Nagyon pontosan észlelhető a megjelenés
2. Nem káros az egészségre /a max. mintegy ötvened része volt a szabvány által megengedett értéknek; a maximum még így is csak mintegy 60 %-a volt a csernobili baleset miatt megemelkedett sugárszintnek/
3. Meglevő műszerpark esetén olcsóbb, mint a többi módszer

Az eredmények részletes ismertetése a Karszt és Barlang 1986. évi számában jelenik meg.

x x x

A VMTE Barlangkutató Szakosztálya a Meteor-barlangban sikeres nyomjelzést hajtott végre. Az április 26-án beöntött, NaOH-ban oldott 5,5 kg fluoreszcein május 7-én jött ki a Vecsem-forrásban.

Szilágyi Ferenc felkérésére
a Titkárság

Ez év januárjában a Budapest, II. ker. Römer Flóris u. 50. sz. ház pincéje nagy robaj kíséretében beszakadt. A riadalom elmúlása után a ház lakói megállapították, hogy nem földrengés történt, hanem a pince egy eddig ismeretlen üregbe omlott be. A II. kerületi IKV az FTV szakvéleménye alapján az üreget eltömedékelte, az DKTH-nak az érvényben lévő rendeletek ellenére az esetet nem jelentették.

A Rózsadombi Kinizsi SE tagjai már csak az eltömedékelés után értesültek az esetről, így már lehetetlen volt a feltételezett barlang megkutatása.

A Barlangtani Intézet adattárából előkerült feljegyzésből kiderült, hogy a helyszínen /régi nevén Zárda u. 50./ a 30-as években házalapozás közben mély hasadékokat találtak, melynek szomszédságában - így a kataszteri adat - egy jegenyefa is eltűnt!

x x x

A Rózsadombi Kinizsi csoport az Acheron és Papp Ferenc csoportok segítségével folytatta a Józsefhegyi úton 1986 márciusában csőtörés következtében megnyílt üreg bontását. A bontás jelenleg egy gömbfülkesor alján, kb. 35 méteres mélységben folyik. Az omladékban bontva több, kisebb, zárt üregecske került eddig elő.

Május folyamán a kutatók - az úttest közepén nyíló eredeti bejárat kiváltására - egy 10 méter mély aknával függőleges bejáratot nyitottak, amely egyenesen a már feltárt terembe nyílik. A bontás nagyon biztató, időközben a lakosságtól több adatot sikerült beszerezni a feltételezett barlangrendszer felszíni jeleire vonatkozóan. Az aknából kibontott agyagkitöltésből szép barit és kalcitkristályok kerültek elő.

x x x

A Nagybányai út 76. sz. telken, egy épülő ház alapozása közben, 1986 áprilisában kisebb üreg nyílt meg. A helyszínen a Bekey csoport megkezdte a kutatást. Kb. 15 m hosszan, 8 m mélységben bontották ki egy tektonikus hasadék kitöltését, melyben kisebb nyílt részeket találtak. Az üregből jellegzetes hévizes ásványkiválások

kerültek felszínre. A hasadék valószínűleg egy nagy kiterjedésű, az eddig ismertektől független barlangrendszer felszínközeli, eltömődött járata. A barlangban gyenge légmozgás volt észlelhető. Az építető 1986. május 31-én a barlangot bejelentés nélkül eltömte. Az OKTH Budapesti Felügyelősége megtette a szükséges intézkedéseket, hogy az építető az eltomedékelést távolítsa el, állítsa helyre az eredeti állapotot, és tegye lehetővé a további kutatást.

A bontási pont közvetlen közelében, több helyen is előfordult az elmúlt évek folyamán, hogy csőtörés esetén a föld hosszabb időn keresztül, rendkívül nagy mennyiségű vizet nyom nélkül elnyelt. Ez is közeli, nagy kiterjedésű, nyílt járatrendszerre utal.

x x x

1986 áprilisában a Központi Bányászati Fejlesztési Intézet az építetők megbízásából fúrásokat mélyített a Zsindely u. - Barlang u. kereszteződésében /II. kerület/. A fúrás 6-14 méterig üreget, ill. üregkitöltést harántolt. A Rózsadombi Kinizsi barlangkutatói a helyszínen kis munkával két felszíni hasadékot, és egy kis fülkét bontottak ki. Mindegyikből állandóan erős huzat észlelhető. A hasadékok iránya megegyezik a kb. 100 m-re lévő Szemlő-hegyi-barlang fő járatainak irányával. Valószínű, hogy a Szemlő-hegyi-barlang eddig ismeretlen, feltáratlan szakaszait sikerül az omlásos zóna leküzdése után feltárni.

A Rózsadombi Kinizsi és a Papp Ferenc csoportok megkezdték a bontást, jelenleg egy borsóköves, már nyílt 5 m-es hasadékban dolgoznak. A munkaterület erősen omlásveszélyes, egyelőre nem látogatható.

x x x

1986. május elején csőtörés következtében a III. kerület Nyereg u. alsó részén, az Erdei Lak vendéglő felett az úttest alatt csőtörés következtében közel 10 m-es üreg nyílt meg. A Rózsadombi Kinizsi barlangkutató megállapították, hogy az üreg a Szép-völgy alluviumában keletkezett, messze a terület alapját képező mészkőtől, amellyel az üreg semmilyen kapcsolatban nem volt. Így az üre-

get a forgalom helyreállítása érdekében eltömték.

x x x

A II. kerület Fajd u. 1. lakóinak bejelentése alapján a Rózsa-dombi Kinizsi barlangkutatói megállapították, hogy a ház falán lévő, ujjnyi széles repedések /kb. 10-15 található/ egy, a ház alatt levő, ismeretlen üreg beomlása következtében keletkeztek. Két éve egy csőtörés vize az üregen keresztül elfolyt. A kb. 2 m³-es üreget a lakók lazán eltömédékelték. A közeli József-hegyi-barlang hasadéka éppen a ház irányába vezetnek tovább, így feltételezhető, hogy a barlangrendszer folytatása rejtőzik a ház alatt. Az erősen károsodott épület lakott, így a kutatás eddig még nem kezdődhetett meg.

x x x

A Magyar Televízió Rádai Mihály városvédő TV riportert vezetésével június 2-án riportfilmet forgatott a József-hegyi-barlangban és annak felszínén.

A riport témája: hogyan veszélyeztetik a barlang fölé épített házak a barlangi képződményeket; hogyan veszélyeztetik a fölötté épülő házakat a barlang.

A felvételek előreláthatóan az "Unokáink sem fogják látni" című TV műsorban kerülnek képernyőre június 25-én.

Adamkó Péter - Leél-Óssy Szabolcs

A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület szokásos nyári táborát augusztus 11-24. között tartja Létrás-tetőn. A tábor elsőrendű célja a Láner Olivér-barlang további sokirányú kutatásának folytatása.

A tábor keretében "barlangjáró 1" tanfolyamot szervezünk, melyen csoporton kívüliek is részt vehetnek. Az oktatás a barlangban, ill. esetenként a táborban történik. A vizsgát 23-án rendezzük Létrás-tetőn reggel 8 órától.

Dr. Lénárt László

A Műsorfüzet előző számának 18 oldalán Berhidai Tamástól hibaigazításnak szánt megjegyzés jelent meg. Erre kívánok válaszolni.

- A Karszt és Barlang 1984. I. számában közölt "Az Alba Regia-barlang állatvilága" c. cikk térképmellékletének aláírása eredeti formájában helyes, melyet a cikk négy lektora és a szerkesztőbizottság megjelenés előtt nem is kifogásolt.
- Berhidainak abban igaza van, hogy az említett barlang térképezésében Kárpát József tette a legtöbbet /a barlang 70 %-át ő térképezte/. Ugyanakkor megemlítem, hogy a barlangról négyen /Kárpát József, Koch Zoltán, Gyebnár János, Eszterhás István/ szerkesztettek különböző szempontok szerint térképet felhasználva az előző felmérések adatait is, de nem "átmásolva" senki korábbi munkáját.
- Kárpát József neve a térképfeliratból nem szándékosan hiányzott, mint ahogy másoké sem, hanem a terjedősség csökkentése érdekében. A biológiailag kitüntetett helyeket bemutató térképvázlaton nem kívántam részletezni a topográfiai munkában résztvevő közel 20 személy nevét. Elnézést kérek, ha e praktikus megoldással megsértettem úrkit is.
- A Műsorfüzetben megjelent hibaigazításnak szánt megjegyzés az érintettek /a Karszt és Barlang Szerkesztősége és a szerző/ tudta nélkül került közlésre.
- Hibaigazítást abban a lapban kell tenni, melyben a hibásnak vélt cikket közölték.

Eszterhás István

A tatai Megalodus Barlangkutató Csoport által szervezett "barlangjáró 1" tanfolyamon 32 fő tett eredményes vizsgát.

Almády Zoltán

Az Egri Alpin Club barlangkutatói Kutas Tamás vezetésével április elején Aggteleken a Baradla-tető csúcsától nem messze egy sziklaletörés alján lévő letörést megbontottak, és a szűk nyíláson bebújva nagy mélységű függőleges aknát találtak. A közel 50 m mélységű aknába leereszkedve a járatok többfelé elágaztak az álfenékről. Az egyik járatból repedésszerű aknarendszerbe lehetett továbbjutni, itt az eddig feltárt mélység kb. 100 m.

A főaknából kiindulva egy folyosón mintegy 10 m megtétele után ikeraknába jutottak a kutatók. Itt kb. 20 m ereszkedés után egy nagyméretű, igen tagolt omlásos terembe vezetett az út. A terem Rom-teremnek nevezték el. A terem alján az omladék alá lehet jutni, kb. 20 m további mélységig, ahol szűk repedés állja el a továbbvezető utat. Az elért mélység itt is megközelíti a 100 m-t. Mindkét járatban erős légmozgás érezhető /megjegyzendő, hogy más időben ott járt kutatók a légmozgást nem észlelték/. A barlangról ezideig időhiány miatt térkép és felmérés nem készült.

A zomboly légvonalban kb. 600 m-re esik a Baradla Libanon hegyéhez. Mindkét végpontja továbbjutással kecsegtet.

Az egri kutatók által a barlangba beépített telefonzsinórt eléggé el nem ítélnélhető módon ismeretlen barlangkutatók/??/ ellopták. A barlangot a kutatók az OKTH Észak-magyarországi Felügyelősége és az Aggteleki Nemzeti Park egyetértésével lezárták.

x x x

A Magyar Vöröskereszt Barlangi Mentőszolgálatát május 2-án 16⁰⁵-kor riasztotta a Budapesti Rendőrfőkapitányság központi ügyelete, hogy a Solymári-ördöglyukban eltévedt egy 17 éves középiskolás diák. A BMSZ tagjai a riasztást követő órában két URH rendőrautó segítségével a helyszínre érkeztek. A leszállást követően mintegy 50 perc keresés után az egyik keresésre indult csapat sértetlenül megtalálta az Óriás-teremben és felszínre segítette az eltévedt Lenhard Qintianust.

A kimentett a következőket mondta el: ötödmagával 10 órakor ért a barlang bejáratához, melyet feltörve találtak. A barlangba leszállva hosszas bolyongás után elértek a Fehér-terembe, ott tár-

saitól elszakadt és hozzájuk nem talált vissza. Társai rövid várakozás és keresés után a felszínre visszataláltak és CB segélyszolgálat segítségével értesítették a BMSZ-t.

A mentésben részt vettek a Pál-völgyi-barlangnál tartózkodó Acheron Barlangkutató Szakosztály tagjai.

x x x

Több kutatótársamtól értesültem arról, hogy a Bp. V. ker. Váci u. 42. szám alatt levő maszek sportboltban eredeti Edelrid kötél-dobról Ederlidnek látszó kötelet árusítanak. A jelzett kötelek körszövése a csomózási helynél szétfoszlik, a belsejéből az elemi szálak könnyen előtüremkednek. Tihanyi Péter VMTE Foton csoport vezetője a kötélgyűrűket szakítópróbának vetette alá, és megállapította, hogy egységesen 520 kg-nál szakadnak!

A jelzett kötelek éleveszélyesek, valószínűleg magyar kisipari termékek!

Adamkó Péter

A Magyar Hidrológiai Társaság elkészíttette volt elnökének, Társulatunk volt társelnökének, dr. Papp Ferenc professzornak a mellszobrát. A szobor létrehozását számos szervezet, köztük Társulatunk is /anyagi helyzetéhez mérten 9000 Ft összeggel/, támogatta. A szoboravatási ünnepségre 1986. május 19-én a családtagok, barátok és tisztelők jelenlétében, a Gellért Gyógyfürdőben került sor. Társulatunk részéről Gádoros Miklós főtitkár mondott ünnepi beszédet.

Fleck Nóra

Jegyzőkönyv

Készült: 1986. május 22-én az Aggteleki Nemzeti Park hivatalos helyiségében.

Jelen levők: Buzetzký Győző, Csekő Árpád, Elekné Márkus Edit, Adamkó Péter, Salamon Gábor, Fekete László, Kutas Tamás, Majoros Zsuzsanna, Horváth István, Gáboros Miklós, Szvoboda László

Tárgy: a Baradla-tetői-barlang kutatása

Jelen levők előadták az elmúlt másfél hónap eseményeit, problémáit és a jövőbeni, barlangkutatásra vonatkozó javaslataikat.

A megbeszélés alapján a jelenlevők az alábbiakban állapotnak meg:

1. A barlang kutatását egyelőre - a fészkelési idő befejeztéig - felfüggeszti a kutató csoport, június 30-ig. A fészkelési időre vonatkozóan a jelenlevők Czájlik Péter ornitológus szakértői véleményét veszik figyelembe.
2. A kutatási engedély az alábbiak szerint módosításra kerül:
 - 2.1. Az Aggteleki Nemzeti Park június 30-ig beszerzi Czájlik Péter szakvéleményét a császármadár fészkelési-költési időszakára vonatkozóan.
 - 2.2. A kutató munka állandó szakmai felügyelője Csekő Árpád lesz.
 - 2.3. A kutatásvezetője Adamkó Péter lesz.
 - 2.4. A kutatásirányító Kutas Tamás lesz.
 - 2.5. A kutató csoportból minimum 10 fő elvégzi az alapfokú tanfolyamot 1986. december 15-ig.
 - 2.6. A barlang kulcsával mind a kutató csoport, mind az ANP Igazgatósága rendelkezik. Az ANP a barlang bejárásait naplózza. A kutató csoport minden leszállásáról dokumentációt készít.
 - 2.7. Amennyiben a kutatócsoport demonstratív felvonulással járó, több napos kutatást is tervez, ezt az ANP Igazgatóságának kell jelentenie.
3. Az ANP Igazgatósága a barlangban található csontleletek vizsgálatához öslénytani szakértőt fog felkérni.

Kmf.

/A megállapodást az MKBT mintának tekinti egy komoly, vitás kérdés megoldásában, s ezért közzétételét indokoltnak tartjuk./

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat állásfoglalása
a József-hegyi barlangok helyzetéről és védelméről

A József-hegy felső tomege budai márga, ami alatt felső eocén nummulinás ortho-phragminás mészkő, alatta triász dolomit van. Az ebben feláramló víz táplálja a hajdan "Felhévíz" néven emlegetett, jelenleg a Lukács- és a Császár-fürdőket ellátó meleg forrásokat. A területre jellemző ÉNy-DK-i repedéshálózat átszeli az egymás alatti kőzeteket. A területen felbukkanó hévíz a felszínről beszivárgó vizekkel keveredve alakította ki oldó hatásánál fogva azokat az üregeket, amelyek egy kis részét ma pl. a József-hegyi-barlang néven ismerjük. A Duna bevágódásával a hajdani erózióbázis - aminek egyik kiömlési pontja pl. a József-hegyi kilátó alatti édesvízi mészkő kiválás körül volt - a mai Duna szintre szállt le, maga mögött hagyva az oldott üregeket, amelyekben világviszonylatban is felbecsülhetetlen értékű ásványi lerakódás található.

A fedő márga réteget azonban nemcsak a primer tektonikus repedéshálózat szeli át, hanem számos tapasztalat szerint, a hajdani hévforrások működés következtében a márga karbonátos anyagtartalma is kioldódott, nagy mennyiségű agyagot hagyva maga mögött, valamint az alatta levő mészkő üregek folytatásaként nagy méretű üregeket is. Ezek az üregek nemcsak az alatta lévő barlangi üregek felharapódzásai, hanem számos helyen határozott oldásos jelleggel ellátott barlangi üregek. A márgában lévő, - a József-hegyi út 20. sz. előtti csőtörést követő feltárás tanúsága szerint 150-200 m³-t meghaladó térfogatú - üregek a felszínt néhány méterre megközelítik. Számos kisebb-nagyobb üreg, amelyet építkezések alapozási ill. csőfektető munkáinál találtak, ill. az előkészítő talajmechanikai fúrások által kereszteztek, az üreghálózat felszín-közeli sűrű jelenlétét igazolja.

A márgában önmagában oldásos üreghálózat általában nem várható. A jelen esetben azonban az alul lévő üregek folytatásaként jelen van és - a tapasztalatok szerint - nagy mennyiségű oldási maradékkal /agyag, kaolin stb./ van részben kitöltve. Ez az oldási maradék vízzel érintkezve megduzzad, megmozdítja a ferdén rétegzett márgadarabokat és a kőzet mikro és makro mozgását iniciálja. Kiszáradáskor a zsugorodó kitöltés a megmozdított márga átboltozódásokat instabillá teszi, és ezért omlásveszélyt idéz elő. Fokozza az omlásveszélyt a terület fölötti megnövekedett járműforgalom, ami mechanikai rázással készíti a kőzetet mozgásra. A Rómer Floris utcai pinceomlás nem az egyetlen példa arra, hogy sok évvel a bolygatás után is létrejöhetnek veszélyes mozgások.

A márgát fedő talajt az építkezések miatt nagyrészt leszedik. Az eredeti növénytakarót kiirtják, aminek következtében a több évszázados beszivárgási és vízmozgási viszonyok megváltoznak. Ez önmagában is fokozza a duzzadási-kiszáradási mechanizmus miatt fellépő mozgásokat, aminek következtében a területen gyakoriak a víznyomócső és szennyvízcsatorna törések. A csőtörések miatt koncentráltan megjelenő hatalmas mennyiségű víz /pl. a József hegyi út 20. sz. alatt egy márga repedés fölötti csőtöréskor 200 m³/óra vízmennyiség/ tovább fokozza a fenti hatásokat.

A fentiek értelmében a bekövetkezett állapot a már meglévő épületek állagát is veszélyezteti, ezért minden erővel meg kell kísérelni a felszín alatti üreghálózat feltárását, hogy a veszélyt és annak mértékét föl lehessen mérni.

A felszín megbolygatása, a vízmozgások megváltoztatása és a koncentráltan jelentkező vizek károsan befolyásolják a márga alatti mészkő üregek ásványi kinccseit, és kiemelkedő veszélyt jelentenek az erózióbázison megjelenő vizek tisztaságára nézve.

A barlangi üregeket kitöltő és díszítő ásványi kiválások fő kialakító ereje szintén a víz. A falakon kirakódott borsókövek, aragonit és gipsztűk, gipszrözsák és -lapok nemcsak a hévforrásos tevékenység következtében alakultak ki, hanem ma is folyamatosan képződnek. A jelenlegi kristályképződés legfőbb hajtóereje a szivárgó vizeken túl a barlangi csepegő vizekből képződött oldott ásványi anyagtartalmú finom aeroszol permet. Az ásványokon tapasztalható változások /növekedés, visszaoldódás/ szempontjából meghatározó az üregek relatív páratartalma. A színes képződmények színeit biztosító vasionok jelenlétéhez elengedhetetlenül szükséges a csepegő vizek redukív volta. Mindezt a talaj letúrása már 20 %-ot elérő beépítettség mellett is járulékos fedettséget okozó infrastruktúra kiépítés /utak, járdák stb./ alaposan megváltoztatják. A területen egyenletes elosztásban jelentkező csepegő vizek helyett koncentrált vízbefolyások alakulnak ki. Barlangi tapasztalataink szerint rendkívül gyorsan nagy mennyiségű víz jelenhet meg már ma is hóolvadáskor, záporokor, ami a barlang fölötti terület szinte teljes letarolásának az eredménye. Ezek a vizek ugyanilyen gyorsan távoznak a mészkő alatti dolomit rétegekbe, ahol minthogy szűretlenül érkeznek, az ivóvíz tisztaságú keveredett hévizeket szennyeznek. Különösen veszélyesek a szennyezés szempontjából a csatornatörések. A megváltozott viszonyok miatt várható a barlangi levegő víztartalmának, a bejutó vizek összetételének a drasztikus megváltozása, ami a ma is képződő ásványok /vékony tűk,

gipszrózsák, gipszbevonatok stb./ további képződést meggátolhatja, tonkretelheti.

A felszíni épületek állagát ill. a barlangokat és azok képződeményeit veszélyeztető hatások számos kérdése tisztázatlan. Így pl. tisztázni kell:

1. az építésföldtani körülmények várható hatásait,
2. a beszivargás és beépítettség hidrológiai és közettani, földtani vonatkozású összefüggéseit,
3. a barlangok fölötti járműforgalomnak a terület statikájára gyakorolt hatását,
4. a barlangok feletti ill. azok környezetében lévő közművek meghibásodásából eredő meglévő és várható problémákat,
5. a barlangok klímaváltozásának a képződemények állagára, képződésére gyakorolt hatását.

A fenti problémák tisztázásáig is a területet veszélyeztetettnek kell tekinteni, ezért véleményünk szerint a meglévő épületek állagának, a források minősége és a barlangok nemzetközi viszonylatban felbecsülhetetlen értékei megóvása érdekében a területen minden további építési tevékenységet meg kell tiltani. Föl kell társni lehetőség szerint a feltehetően nagyon kiterjedt üregrendszert, hogy a veszélyeztetett helyek kimutathatók legyenek. Fokozottan figyelni kell a meglévő csőhálózat állapotát és az óhatatlanul fellépő csomócsőtöréseket haladéktalanul ki kell javítani. Minden technikai eszközzel meg kell gátolni szennyvízcatornák törését, mert az a gyógyvizek visszavonhatatlan tonkremenését eredményezheti. Igyekezni kell a meglévő csőhálózatot közmű alagútba foglalni, hogy a csőtörések veszélyét és veszélyes hatását ki lehessen védeni. Lehetőleg minél nagyobb mértékben csökkenteni kell a felszín műtárgyakkal, épületekkel való és infrastrukturális borítottságát, a felszínt megfelelő vastagságú talajjal burkolva, növényzettel rekultiválni kell. A meglévő zöldterületeket maximálisan védeni kell. Elbontott épületek helyére újab nem szabad építeni, a területet parkká kell átalakítani. Fentiekén túl az egész budai hegyvidéken az üregkutatás mellőzésével végzett tomedékelést meg kell tiltani. A tanácsok műszaki osztályai figyelmét fel kell hívni a Természetvédelmi Törvény vonatkozó rendelkezéseire.

Összeállította: Dr. Cser Ferenc kandidátus, karszt-kémikus
Dr. Fodor István kandidátus, karszt-klímatológus
Dr. Kósa Attila geológusmérnök
Kraus Sándor geológus

Budapest, 1986. április 9.

/Az anyagot Társulatunk dr. Ábrahám Kálmán államtitkárnak, az OKTH elnökének, Stadinger Istvánnak, a fővárosi Tanács elnökhelyettesének, Bokros Vilmosnak, a II. kerületi Tanács általános elnökhelyettesének, valamint az OKTH Barlangtani Intézetének megküldte./

Elnökségi és választmányi ülések határozatai

Elnökségi ülés 1986. április 9.

- E-11/86 Jóváhagyta a titkárság munkarendjét
- E-12/86 Rögzítette az elnökség üléseinek idejét és munkarendjét
- E-13/86 A József-hegyi-barlang védelmének szükségességéről és módjáról társulati állásfoglalást kell kialakítani
- E-14/86 A veszélyeztetett barlangok témakörében - sürgős esetben - az elnök és a főtitkár bizottság nélkül is dönthet
- E-15/86 A Spanyolországba viendő propaganda anyag begyűjtéséért Kárpát József a felelős /ötletekkel, anyagokkal ő kereshető fel/
- E-16/86 Aggtelek - Budapest - Miskolc térségében célszerű lenne barlangkutató bázishelyek kiépítése. A következő elnökségi ülésre részletes előterjesztést kell készíteni
- E-17/86 Az MKBT kiadványok szerzői számára csak a dologi költségek megtérítésére van lehetőség, ugyanakkor a végzett munkát jutalom, oklevél, érem stb. formájában lehet elismerni
- E-18/86 A Létrás-tetői-barlang neve helyett a továbbiakban az eredetit, a Szepessy-barlangot használjuk, s erről az OKTH-t is értesítjük.
- E-19/86 Az elnök és a főtitkár vezetésével együttműködési szerződést készítünk elő a BTSZ BB-vel
- E-20/86 Az USE Pannónia 1986. évi expedíciójának társulati elismeréséről a bekért anyagok alapján az elnökség a júniusi ülésén dönt

Elnökségi ülés 1986. május 13.

- E-21/86 A Társulat tagjai bármilyen nemzetközi konferencián tartandó előadást jelentsenek be a Társulatban
- E-22/86 A spanyolországi UIS Kongresszus társulati kiküldöttei a következők:
 - Dr. Fodor István elnök
 - Gáboros Miklós főtitkár
 - Dr. Balázs Dénes /csak előadást küld ki, nem vesz részt/
 - Dr. Böcker Tivadar, nemleges válasza esetén dr. Tardy János

- E-23/86 A Szovjet Karszt- és Barlangkutató Egyesület és az MKBT közötti együttműködési megállapodás tervezetét az elnökség jóváhagyta
- E-24/86 A hazai barlangkutató bázisok létesítésének előkészítésére ad hoc bizottságot hozott létre az alábbi tagokkal:
Dr. Lénárt László, Adamkó Péter, dr. Cser Ferenc, Kárpát József, Szolga Ferenc, dr. Tardy János
- E-25/86 A Társulat hosszú távú tudományos programjának előterjesztett értékelését és a továbblépésre vonatkozó javaslatot elfogadta

Választmányi ülés 1986. május 13.

- V-11/86 Az 1987. évi Vándorgyűlés társrendezőjeként a BNP-t örömmel fogadja a Társulat
- V-12/86 A Szovjet Karszt- és Barlangkutató Egyesület és az MKBT közötti együttműködési megállapodás tervezetét elfogadta
- V-13/86 A Műsorfüzetben a meglévő kutatási engedélyeket, az időközbeni változásokat, az előre bejelentett táborok időpontját, valamint a lezárt barlangoknál lévő ügyeleti rendet meg kell jelentetni
- V-14/86 Nem működővé nyilvánította a Herman Ottó, VMTE Nautilus és VMTE Tektonik csoportokat. Új csoportként felvette az Estók Bertalan csoportot /Időközben a Herman Ottó és a VMTE Nautilus csoportok pótolta a hiányosságokat, így ismét működő csoportként tartjuk őket nyilván/
- V-15/86 Az OKTH-MKBT együttműködés kereteit vázoló főtitkári beszámolót a választmány elfogadta és bizottságot fogadott el az ennek keretében kidolgozandó:
"A mészkőbarlangok robbantás által történő károsodása, a megengedhető rezgések" c. dr. Lénárt László által felvetett témára
- V-16/86 A Társulat csatlakozik az UNESCO Geoszféra-Bioszféra programjához dr. Ringer Árpád vezetésével
- V-17/86 1986. december 2-ig megállapodást kell kötni az MTSZ Barlang Bizottság és az MKBT közötti együttműködésre

F E L H Í V Á S !

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Ősrégészeti Szakbizottsága oktatótábort hirdet a Bükkbe, a répáshutai Pongorlyuk ezévi ásatási idejére, augusztus 21-24. között.

A tábor célja, hogy a résztvevőkkel megismertesse a barlangi kitöltések ásatásának tudományos jelentőségét, módszereit, s azokat a legfontosabb rétegtani, régészeti és őslénytani tudnivalókat, amelyek ismerete a barlangkutató csoportok korszerű feltáró munkájában hasznosítható lehet.

A jelentkezők a táborban bekapcsolódnának az ásatásba. Élelmezésüket a szakbizottság biztosítja; sátorról, táborozási felszerelésről viszont mindenki egyénileg gondoskodik.

10-15 olyan barlangkutató részvételére számítunk, akik lehetőleg tagjai az MKBT-nek és akik a jövőben az Ősrégészeti Szakbizottsággal kapcsolatot tartva csoportjaik feltáró tevékenységénél a szakügyeletet ellátnák. - Javasolt a középfokú iskolai végzettség.

Jelentkezést július 25-ig várunk levélben, az MKBT Titkársága címén: 1061 Budapest, Anker köz 1.

A részletes programról és a táborozásra vonatkozó egyéb tudnivalókról a jelentkezőket levélben tájékoztatjuk.

Dr. Ringer Árpád
szakbizottságvezető

x x x

Kérjük a tisztelt tagságot, hogy a tagnyilvántartás naprakész és pontos nyilvántartása érdekében a mellékelt tagnyilvántartó lapot kitöltve szíveskedjenek a Titkárságra visszaküldeni. Segítségüket előre is köszönjük.

Titkárság

F E L H Í V Á S !

Az MKBT Oktatási és Közművelődési Szakbizottsága "barlangjáró szakkörvezetői" tanfolyamot szeretne szervezni oktatási intézmények, művelődési otthonok, TIT stb. dolgozóinak. Miután ezen emberek önállóan nem vezethetnek barlangi túrákat, szükség lenne olyan tapasztalt barlangjárókra - barlangkutatókra, akik egy éven keresztül kb. havi 1-1 elméleti foglalkozást és terepi vezetést el tudnának látni, térítésért, vagy térítésmentesen. Emellett érdekes lenne az is, hogy mely barlangkutató csoportok tudnának tartósan fogadni ilyen félig-meddig képzett barlangjárókat, elsősorban a csoporthoz kapcsolás céljából.

Visszajelzést a mellékelt lapon kérünk.

Oktatási és Közművelődési
Szakbizottság

x x x

A MTESZ 12 társkiíróval együttországos pályázatot hirdetett

"ÉSSZERŰ ANYAG- ÉS ENERGIATAKARÉKOSSÁG MEGVALÓSÍTÁSA,
MELLÉKTERMÉK ÉS HULLADÉK HASZNOSÍTÁSA" címmel.

A pályázat fő célja: a "Gazdaságos anyagfelhasználásra irányuló technológiai korszerűsítés", az "Energiagazdálkodás" és a "Melléktermék és hulladék hasznosítás"-ra vonatkozó kormányprogramok megvalósításának elősegítése, a programok hatókörének bővítése, az eredményesen bevezethető új eljárások, javaslatok felszínre hozása és elterjesztésének gyorsítása.

A pályázatok beküldési /postára adási/ határideje:

1986. szeptember 4./csütörtök/ 24.00 óra

Postacím: MTESZ Szakértői Iroda 1372 Bp. Pf. 451.

A pályaművek díjazására mintegy 1 000 000 Ft áll rendelkezésre.

A pályázati felhívás megtekinthető a Titkárságon.

Titkárság

NEMZETKÖZI RENDEZVENYEK

Második multidiszciplináris konferencia a beszakadások és a környezet hatása a karsztra témakörben

1987. február 9-11.

Szervező és túravezető:

Florida Sinkhole Research Institute in Orlando,
University of Central Florida, Orlando,
Florida, U.S.A.

Dr. Berry F. Beck /director/ igazgató

Témakörök:

1. Karszterületek geológiai és mérnöki tanulmánya, különös tekintettel a beszakadásokra és más gyakorlati szempontokra
2. Karsztok hidrogeológiája és környezeti problémái
3. Alkalmazott karsztföldtan és hidrológia nemzetközi példái
4. Karszterületek speciális mérnöki megfontolásai
5. Más kapcsolódó témák

Rövid kivonat bejelentése és beküldési határideje:

1986. augusztus 15.

Teljes előadás szövegének beküldési határideje:

1986. november 14.

Főelőadó: Dr. Yuan Daoxian /Kína/ a Guilini Karsztintézet igazgatója, előadásának témája a kínai karsztok környezeti problémái

A rendezők a beküldött előadásokat könyv formájában kívánják megjelentetni.

Részvételi díj 125 \$, amely az előadások nyomtatott szövegét és a bankett költségét is tartalmazza. Szállás napi 28 \$ 1-4 ágyas szobákban. Az előadók és diákok kedvezményt kapnak.

Kirándulás a területen 1986. február 7-8-án.

Kedves Kutatótárs !

Tárgyatunk vezetősége ismét ki szeretne elégíteni egy régi, jogos igényt. Tudjuk, hogy nagy szükség lenne a magyar karszt- és barlangkutatást bemutató, rendszeres bibliográfiai anyagokra. Ez év második felében a "Barlangbibliográfiai Figyelőben" meg szeretnénk jelentetni a magyar karszt- és barlangkutatás 1985. éve szakmai és ismeretterjesztő publikációnak címléírás-gyűjteményét. Ezért kérünk mindenkit, ki Magyarországon vagy külföldön publikált, hogy az 1985. évben megjelent anyagairól az alábbiak megadásával bennünket értesíteni szíveskedjék: név, publikáció címe, a megjelenés helye, évfolyam, évszám, füzet/vagy évszám és kötetszám/ oldalszám oldaltól-oldalig, idegennyelvű összefoglaló nyelve.

Az összeállításban csak a beküldött anyagokat tudjuk feltüntetni!

A napi sajtó anyagát hely, idő és energiahiány miatt nem tudjuk feldolgozni, így annak beküldésénél csak a későbbiekben megjelentetendő nemzeti bibliográfiában tudunk helyet biztosítani. Amennyiben kísérletünk beválik, az éves címléírásokat visszamenőleg is el szeretnénk készíteni.

Kérjük, hogy publikációinak megadásával segítse egymás anyagainak jobb megismerését.

Fáradozását előre is köszönjük.

Dr. Lénárt László
tudományos titkár

M E G J E L E N T I

Karszt és Barlang 1984/II.

száma, melyet tagtársaink az 1986. évi tagdíj fejében kapnak meg. További példányok a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának döntése értelmében 58 Ft-ért vásárolhatók meg a Titkárságon.

Felhívjuk a tagtársak figyelmét, hogy a megemelkedett postaköltségek miatt a tagdíj fejében járó példányokat nem küldjük ki. Kérjük a csoportvezetőket és az egyéni tagokat, hogy a kiadványokat a Társulat Titkárságán szíveskedjenek saját és csoporttársaik részére átvenni.

Ezúton kérjük mindazokat, akik az 1984/I-es számot sem vették át, hogy az illetménylapért szíveskedjenek a Titkárságon jelentkezni.

x x x

NEMZETKÖZI LÁMPAFLÓR A KOLLOKVIUM

előadásait tartalmazó kiadvány

Szerkesztette: Hazslinszky Tamás

Ára: 75 Ft

Kapható a Titkárságon.

Beküldési cím: 1061 Bp. Anker köz

Név:
Születési hely:
Anyja neve:
Lakás címe:
.....
Munkahelye, címe:
.....
Munkaköre, beosztása:
Iskolai végzettsége, pontos
.....
Különleges képzettsége:
Mely más MIESZ egyesület tag
Milyen nyelven beszél, ír, o
Korábbi és jelenlegi kutatás

MEGRENDELÉSI FELHÍVÁS

Megjelent az első magyar rendszeres ásvány- és őslénytankönyv, a 200 éve Kolozsvárott kiadott "Magyar Mineralógia" reprint kiadása. Benkő Ferenc szebeni református pap, majd enyedi professzor kora legjobb tudósainak szellemében alkotta meg művét, amely ízes nyelvezetével ma is érdekes olvasmány, tudomány- és kultúrtörténeti érték.

Az eredeti könyvhez függelékként csatlakozó új részben többi közt Vita Zsigmond jeles erdélyi tudósunk írása /a XVIII. század végi Erdély szellemi életéről és Benkő munkásságáról/ és a könyv teljes helynévanyagának történeti-földrajzi feldolgozása kapott helyet. Utóbbi, 519 címszóban, számos erdélyi, bánsági stb. helység magyar, szász, román, szlovák nevét is tartalmazza.

A könyv megvásárolható, vagy levélben /postai utánvétellel/ megrendelhető az alábbi címen:

Jánosi Melinda
ELTE Ásványtani Tanszék

Budapest,
Múzeum krt. 4/a
1088

A könyv ára: 100 Ft /+ szükség esetén a postaköltség/

Dr. Lénárt László
tudományos titkár

Beküldési cím: 1061 Bp. Anker köz 1.

Csoport neve:
.....

TAGNYILVÁNTARTÓ LAP

Név: leánykori név:
Születési hely: Személyi szám:
Anyja neve:
Lakás címe: telefon:
.....
Munkahelye, címe: telefon:
.....
Munkaköre, beosztása:
Iskolai végzettsége, pontos megnevezése, megszerzésének ideje:
.....
Különleges képzettsége:
Mely más MIESZ egyesület tagja, ott viselt tisztsége:
Milyen nyelven beszél, ír, olvas:
Korábbi és jelenlegi kutatási terület /hegység/:

Visszakuldendő az MKBT címére
1986. július 20-ig.

Jelentkezési lap

Alulírott kezdő barlangjárók szakkor keretében történő vezetését
vállalom, igény esetén

Név:

Iskolai végzettség:

A speleológiai oktatási rendszer keretében elvégzett tan-
folyam(ok):

.....

Csoporttagság:

Mely területen tud túrát vezetni?

.....

Térítésért, vagy térítésmentesen végezné a vezetést:

.....

Dátum:

.....

aláírás

x x x

Alulírott barlangkutatócsoport /egyesület/ a kezdő barlangjárók
közül fő csoportba való beépítését vállalom, igény esetén

Csoportnév:

A beépítés felelőse:

Iskolai végzettsége:

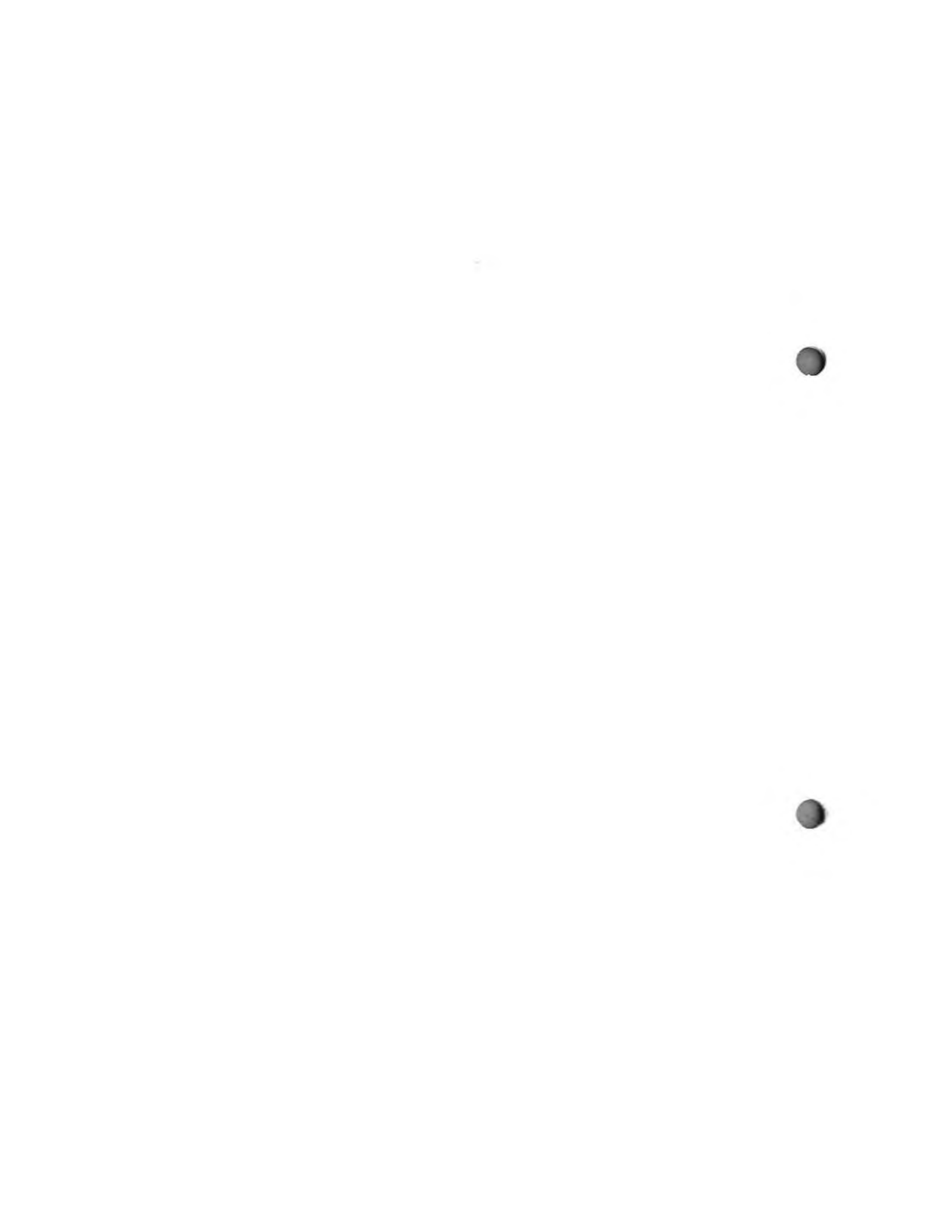
A speleológiai oktatási rendszer keretében elvégzett tanfo-
lyam(ok):

.....

Dátum:

.....

aláírás

MTESZ - egyesületi használatra !

Kiadja: Magyar Karszt- és Barlangkutató
Társulat

Felelős kiadó: Gádoros Miklós

Készült: 1.000 példányban

86/1482 MTESZ Házinyomda, Bp.

Felelős vezető: Boncza Gábor

